

OPRAVDOVÝ

1899

KRESŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.

ĽUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
 Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
 Na pol roka . . . . . 1 „ — „
 Na štvrt roka . . . . . — 50 „
 Jednotlivé číslo 3 kr.

Vychodí každú nedeľu.

Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNÝÁNSZKY. Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
VI. okr., Aradi-utca 14.Sem sa majú posilať predplatky a dopisy.
Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Jeho Veličenstvo Franc Jozef I.

Ostojnejšie nemôžeme začať časopis náš, ako keď ho začneme s uverejnením podobizne nášho dobrotivého kráľa, Jeho Veličenstva Franca Jozefa I.-ho.

Maďarský chýrečný básnik Vörösmarty hovorí, že prvým Uhrom je kráľ. A básnik tento hovoril pravdu. Jeho Veličenstvo, náš milovaný kráľ v každom ohľade môže slúžiť za vzor svojim poddaným.

Kráľ náš kedykoľvek sankcionuje nejaký zákon, robí to vždy s tým dodatkom, že zákon tento nielen on sám zachová, lež že zachovanie jeho žiada aj od všetkých poddaných. A málo je takých poddaných, ktorí by vynesené zákony tak svedomite zachovávali, jako to robí práve náš kráľ. Prv než dovolí svojej vláde, aby ten lebo onen návrh zákona zadala v snemovni, svedomite zkúma zadanú predlohu, spytuje svoje svedomie, či návrh, jak sa stane zákonom, prospeje k dobru poddaných a či je aj skutočne potrebný. A len keď sa presvedčil o užitočnosti a potrebe tejto predlohy, dovolí ju snemu zadať.

Tak robil Jeho Veličenstvo aj s návrhmi cirkevno-politických zákonov. Prv než svolil k zadaniu týchto zákonov, dlhšie časy ich študoval,

vyžiadal si mienku všetkých zkúsených hodnostárov a politikov a po vypočutí mienky jejich dovolil vláde uhorskej, aby dala reformy pojednávať v sneme, ktoré keď boly tam prijaté, sankcionoval, lebo uznal užitočnosť a potrebu jejich.

Aj čo súkromný človek vydobýja si srdcia poddaných svojich. Ačkoľvek bude v auguste 66-ročný, je v práci neunavňný. Rano o 4-tej hodine už pracuje a s malými prestávkami celý deň trávi v práci.

Zriedkave dobré srdce Jeho pomáha pri každom nešťastí, v každej núdzi. Nesčíselné milliony oboťoval na dobročinné ciele. Nesčíselné milliony oboťoval na kostoly a iné verejné budovy. Týmito skutkami svojej dobročinnosti dokazuje každodenne, jak veľmi leží mu na srdci blahobyť jeho poddaných, ktorí sú zaviazaní najvernejšou oddanosťou oproti jeho pomazanej hlave.

Keď 1891-ho zomrel syn Jeho a dedič trónu Rudolf, srdce kráľovo od žiaľu a boľasti skero puklo. Ale čo opravdový katolík oddal sa do vôle Božej

a potechu hľadal v práci a v konaní dobrých skutkov. Boh laskavý nech nám živí ešte dlhé roky nášho dobrého kráľa!

céd.

Prihlas ku slovenskému ľudu.

Už vychodí viac slovenských časopisov pre ľud, ale medzi nimi sú politické aj také, ktoré málo dbajú o to, čo je ľudu potrebné, a starajú sa len o seba; dráždia dobrý ľud, aby nedôveroval tým, ktorí mu nesľúbia veci nemožné, ale majú na ohľade polepšenie stavu vlasti a obyvateľstva bez rozdielu náboženstva a národnosti.

Už od dávna cíti obecnosť potrebu dobrého ľudového časopisu, ktorý nepreháňa veci ani na pravo, ani na ľavo, ktorý nebúri ani proti osadlým v krajine národnosťam, ani proti prijatým v krajine náboženstvám. Pilný ľud slovenský buriči vyrušujú z pokojnej mysle, otriasujú ho vo vernosti ku korunovanému kráľovi a ku tisícročnej vlasti, a otravujú v ňom dôveru k predstavenstvám a k vrchnosťam. Zvlášte veľa hriechov pácha časopis «Kresťan», ktorý odriekajúc sa kresťanskej lásky a trpezlivosti, rozširuje semeno nesnášlivosti a jedno proti druhému hucká vierovyznania.

Náš časopis si pred seba vzal, že dokáže, čo je to to pravé kresťanské učenie a čo je to to pravé vlastenectvo uhorské. My chceme dokázať, že sú oné smelé lže a búrenia, ktorých sa časopis «Kresťan» dopúšťa, — zloštným skutkom nesvedomitých ľudí. Sú ony vymýšľané a udržované na podvedenie ľudu, lebo nikdy nikto dosiaľ väčšiu nepravdu a lož nehlásal nášmu ľudu, ako tí, ktorí hovoria, že slobodomyselná vláda olupuje ľud o jeho vieru a náboženstvo a že z manželstva spravila súložníctvo, frajerkárstvo, či konkubinát.

Je to bezbožnosť také lživé výklady roztriasať pomedzi ľud.

Pýtame sa, kde je ten človek, ktorého by bol niekto, od toho času, čo je civilné manželstvo do života zavedené, hatil v tom, aby svoju s otca na otca zdedenú vieru udržal, aby sa vedľa tej svojej drahej viery v jeho kostole k Otcu nebeskému modlil, aby svoje dieťky v svojej viere vychovával; pýtame sa, kde je ten človek, ktorého by bol niekto prekážal, aby svoj manželský sväzok aj v kostole posvätil, svoju materinskú reč zanechal, alebo k tomu nútil, aby zlý skutok spáchal?

Sme presvedčení, že ľud čím ďalej tým istejšie pozná, že ho buriči na zlé cesty chceli priviesť len k vôli tomu, aby oni svoje politické ciele obsiahli, aby našu vrele milovanú spoločnú otcovizeň, našu tisícročnú vlasť, pokoj kresťanský a občianský zrušili, a svoj osobný zisk previesť mohli. Never, nedôveruj, náš milý slovenský ľud týmto falošným prorokom, hľadaj sám rovnú cestu, ktorá fa k blahu privedie.

Oblahčiť toto poznanie, to je cieľom nášho časopisu. My sme sa na to podobrali, že budeme hlásať predovšetkým pravdu, úctu k zákonom, opravdové vlastenectvo a pravý kresťanský duch. Keď pojde o vyhľadanie pravdy, poskytneme pomoc hoc aj proti úradníkom, a vystúpime s pravdou vôbec proti každému, proti pánovi a nepánovi; proti bohatému a proti chudobnému. — Pozor budeme dávať jak na vládu, aby nenadužívala moc, ktorú má v rukách, tak aj na kňazstvo, aby toto svoj vplyv používalo k rozširovanu mravnosti a opravdovej kresťanskej lásky, čo je vlastne jeho povolanie a nie k politickým a sobeckým cieľom.

K tomuto cieľu budeme uverejňovať články na vysvetlenie vecí nielen z politiky, ale aj zo spoločenského života a síce vždycky v pravom duchu kresťanskom, nezabúdajúc, že sme všetci synovia jedného Otca Nebeského. Nebudeme šíriť nenávisť ani proti kňazstvu, ani proti vláde, ale prizvukovať budeme obapolnú lásku, snášanlivosť a cit občianskej spolupatričnosti, lebo tak myslíme, že len takto poistíme užitočnú budúcnosť pre slovenský ľud.

Na základe toho, čo sme hore povedali, prosíme o dôveru obecnosť, vyzývajúc ho, aby náš časopis «Opravdového Kresťana» rozširovalo, podporovalo a sa naň predplácalo.

«Opravdový Kresťan» bude vychodíť týždenne raz, každú nedeľu, na jednom hárku s jedným, prípadne z príležitosti výročitých sviatkov, s dvoma obrázkami a predpláca sa naň ročne 2 zl., do konca roku 1 zl. 50 kr.; štvrtročne 50 kr. vo vydavateľstve (kníhtlačiareň Viktora Hornyánszského, Budapešť, Aradi-utca 14).

Predplatitelia «Slovenských Novín» môžu ho dostať za pol ceny.

Redakcia a Vydavateľstvo
Opravdového Kresťana.

Pravda zvíťazí.

(*) Ešte nebolo nikdy toľko huckania, toľko plašenia, jako je za našej doby. Natisli sa Slovákom vodcovia, ktorých nikto nehladal, ktorí sa ale aj o slovenský ľud doteraz nestarali; natisli sa nám, a kolomutia nám hlavy. A mi ich počúvame bez toho, že by sme nad tým rozmýšľali, či je to ozaj všetko čirá a čistá pravda, čo nám oni hlásajú. Nemôže, nesmie to tak zostať aj naďalej. Musíme týmto vodcom lárvy postrhávať, musíme sa im do očí pozrieť.

Nesvedomitá vec je slovenský ľud nahuckať, a potom keď je do blata nahnatý, tam ho nehať. Tako to robí tá strana, ktorá sa ľudovou stranou chce menovať. Nuž je to pekne, keď sa človek učenný, majetkami a mocou obdarený za ľud zaujme; je to sľachetné, keď kňaz stane sa úprimným vodcom jemu svereného ľudu: ale sobecké a nešlachetné jednanie je, keď volakto ľud búri len tým cieľom, aby v ňom istý nástroj získal a potom sa sám v sebe smeje, že koľko kolomuty narobil. Či sa tí páni, ktorí sa nám za vodcov natisli, starali aj predtým o nás?

Prečo že nestvorili tú ľudovú stranu vtedy, keď v Orave a Hornom Trenčine ľud od hladu mrieť počínal? Vláda a stolica hneď prvé dni poslaly pomoc ubiedenému ľudu, sbierky sa započaly v celej krajine, o ľudovej strane nebolo ani chýru ani slýchu. Nedávno počalo sa politické trenie, hneď sa zjavila ľudová strana a začala hlásať, že ona urobí slovenský ľud blaženým. Naši kňazi — s malou výnimkou — tiež sa len o seba starali; veru neodpustili ani tomu najchudobnejšiemu ani krajciara, neurobili ani kroka viac jako im povinnosť kázala, ba často aj svojej povinnosti jako duchovní vodcovia ľudu nezodpovedali úplne. Teraz sú naši páni farári, zvláštne ale naši páni kapláni — aspoň na oko — našimi najlepšimi priateľmi. A to všetko len preto, aby ľud slovenský pod zástavu ľudovej strany zväbili.

Ej jako sme sa razom vzácnyimi stali, z milosti tejto ľudovej strany!

Títo páni si myslia, že už Slovák ani rozmýšľať nevie. Počkajte len až sa trochu rozhládime, potom vám pravdu povieme.

Asi pred tromi rokmi začal jeden frančiskán vydávať uhorské noviny pre ľud. Keď kšeft dobre počal ísť, vystúpil z kláštora, založil si knihtačiareň v Budapešti a z reholníka stal sa svetský kňaz. Aby knihtačiareň mala čo tlačíť, začal tento kňazko vydávať tie isté novinky aj v slovenskej reči — bárs ani slova nevie po slovensky. — Nuž nestalo sa to len preto aby svojimi novinkami ľud slovenský oblažoval, veď taká knihtačiareň dobré úroky nesie. A jeho novinky sa šíria vzdor tomu že tak drsno, tak špinavo píšú, jako keby ani nie pre ľudí, ale pre zvery písali. Nuž naši páni kňazi z väčšej čiastky takto smýšľajú s nami, oni si myslia, že by trochu poctivosti, trochu útlosti nám uškodilo. Veď slovenský ľud je tiež schopný vzdelanosti, prečo že sa chcú s nim rozprávať ani s hovädom?

No a tie dopisy! Pravda že naši páni kapláni nemajú takmer celý deň roboty, teda píšú do novin. A vari kresfanskú pravdu píšú? Keď majú pravdu písať, vtedy mlčia. Každý dopis je plný špintania, ohovárania, a to veru v tom najdrsnejšom hlase. Keby sme do ista nevedeli, že to páni kapláni píšú, nuž by sme neverili, že vzdejaný človek takéto listy písať a vytlačíť dať môže. Či by nebolo lepšie, keby títo páni viac ráz do obecnej školy nakukli, keby sa na kázne chystali, keby sa o záležitosti obce zaujímali, a keby sa vzdelávali, jako majú s takýmito čarbaninami drahý čas mrhať, a

seba a druhých baláchať?! Veru by si takto i pánovia viac zásluh o slovenský ľud získali.

Ľudová strana. Tento názov znie dobre v ušiach takého človeka, ktorý sa do vyššej politiky nerozumie. A takýchto ľudí je veľmi mnoho. Veď sa človek nemôže všetkému rozumieť. Jedon vie orať, druhý vie tkať, tretí vie omšu slúžiť, a štvrtý sa rozumie politike, to jest správe štátu. Keď si toto účinkovanie zamenia, nuž bude s toho babylonská veža.

Budeme mať príležitosť v týchto novinkách posúdiť a dľa pravdy objasniť politický program ľudovej strany, budeme mať príležitosť posúdiť aj to, jako sa usilujú vodcovia ľudovej strany svoj cieľ previesť; a potom uvidíme, že tí páni, ktorí teraz najviac křiku robia, sú také nemlúvniatka, ktoré nevedia čo činia. Sme presvedčení, že prívrženci ľudovej strany len dotiaľ sa jej budú pridržať, dokiaľ sa im oči neotvorí. Ale potom koniec bude aj samej ľudovej strane, tak zanikne jako povstala, — sama od seba, bez toho že by ju bol kto potreboval.

Naše heslo je, že pravda zvíťazí, a zvíťaziť musí tým skôr, čím väčšia je tá lož, ktorou pravdu udusíť chcjú. My prevezneme všetku zodpovednosť, my prevezneme úlohu, aby sme ľudu slovenskému oči otvorili. Nie huckaním, nie špintaním, ani ohováraním, ani drsnými, cit ľudsky urážajúcimi slovami budeme bojovať, veď pravdu len odhaliť treba a ukázať, a ona musí zvíťaziť. Lebo, jako svätý Rehor praví: «Nič není ľahšie zastávať, nič ľahšie vypovedať jako pravdu.»

Kristus Pán vstal z mŕtvých!

Pred 1896. rokmi zajasala sa hviezda spasenia ľudského pokolenia na východe. V chatrnej staji narodil sa prorokmi zvestovaný Spasiteľ sveta, aby vymanil ľudstvo z tmy a hriechu.

Ježiš Kristus, syn Boha živého chystal sa vyplniť svätú vôľu Otca nebeského a učil pravde pre celý svet rovnako platnej: «Miluj Pána Boha svojho nado všetko a bližného svojho jako seba samého,» — povedal on a zachovával to verne.

Lenže pravda táto protivila sa národu jeho židovskému a obzvlášte vysokému kňazstvu a preto kričali: «Ukrižuj! Krv jeho nech sa leje na nás a na naše deti!» — Nuž vyliala sa.

Ukrižovali Bohočloveka po hanobnom mučení, bičovaní a trňovou korunou korunovaní, a on pokorne zomrel, zomrel na križi odpustiac všetkým ešte i lotrovi, a umrel za všetkých ľudí bez rozdielu jazyka a stavu. Umrel aby stvoril pokoj na zemi.

Ale aby svet uveril učeniu jeho, musel ešte i z mŕtvých vstať a upečatiť všetko to, čo o ňom pisané bolo, aby sa naplnily slová prorokov. A pred touto jasnou žiarou a velebou Božou padáme v prach a voláme: «Chvála na vysostach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!»

POLITICKE ZPRAVY.

Sriadenie kňazských dôchodkov. Minister verejnej výučby a náboženstva, Julius Wlassics vydal po tieto dni obsérne nariadenie, ktorým dáva úpravu, jakým spôsobom sa majú popisovať kňazské dôchodky. Tento popis kňazských dôchodkov preto nariadil minister, aby sa zvedelo už raz základne, ktorý kňaz jaký má dôcho-

dok a aby sa na základe tohoto popisu mohol sriadiť dôchodok kňazov; totižto aby tí kňazia, ktorí majú dnes tak malý dôchodok, že je to kňaza nehodné, dostali slušný plat.

Hľa tá osočovaná liberálna vláda jako otcovsky sa stará o kňazstvo.

Snemové prázdniny. Snemovňa vyslancov vydržovala v sobotu posledné zasadnutie pred veľkonočnými sviatkami. Najbližšie zasadnutie bude 8. apríla.

Vyrovnanie s Rakúskom. S Rakúskom uzavierame každých desať rokov kupeckú a colnú smluvu. Táto kupecká a colná smluva vyprší koncom budúceho roku. Teraz vyjednávajú naši ministri s rakúskymi obľadom spôsobu a podmienok, pod jakými by sa mala smluva na nových desať rokov predĺžiť.

Ponevác od podmienok, pod jakými bude smluva predĺžená, veľmi mnoho závisí, vyjednávania pomaly napredujú. Hneď idú naši ministri do Viedne, hneď zase rakúski príjdu do Budapešti, aby sa jeden druhého kapacitovali. Hneď po veľkonočných sviatkoch príjdu rakúski ministri do Budapešti a vtedy budú už pravdepodobne riešené všetky dosiaľ nevybavené otázky.

Odzrazu s kupeckou a colnou smluvou musí byť do poriadku uvedená aj otázka kvóty; t. j. určenie toho, koľko bude nasledujúcich desať rokov ku spoločným výdavkom na vojsko a na zahraničné záležitosti platí Uhorsko a koľko Rakúsko. Dosiaľ platilo Uhorsko 32 a Rakúsko 68 percentov, t. j. na každých sto zlatých platili se my 32, a Rakúšania 68 zlatých. Ponevác sú ale Rakúšania nespokojní s týmto kľúčom, vyslané boly jak so strany Uhorska, tak aj so strany Rakúska tak zvané kvótové výbory, ktoré určia na základe hospodárskych dát kľúč príspevkov.

Rakúsky kvótový výbor už zadal svoj návrh, žiada aby Uhorsko miesto dosavadných 32 platilo budúce 43 percentov. Nuž žiadať sa dá mnoho, otázka je len, či je požiadavka táto, ktorá by značne pozdvihla naše výdavky, aj oprávnená, na čo odpovie uhorský kvótový výbor.

KRAJINSKÝ SNEM.

Snemovňa vyslancov pojednáva krajinský rozpočet na beiaci rok. Rozpočet zadaný bol ešte koncom septembra, a od tých čias je vždy ešte na dennom poriadku.

Pojednávanie rozpočtu nešlo ešte nikdy tak pomaly, tak zdĺhave, jako práve teraz. Opposicionálni vyslanci preťahujú pojednávanie siahodhlými rečmi, v ktorých žiaľ Bohu opakujú, čo bolo už 100 ráz povedané a použité.

Minulého týždňa začali vyslanci pojednávať rozpočet ministerstva orby. Minister Ignác Darányi rozpovedal pri tejto príležitosti svoj program, dľa ktorého chce pozdvihnúť rozkvet poľného hospodárstva.

V programme pojednával všetky odvetvia poľného hospodárstva. Hory mienu budúce v malých parcellách odpredávať a dávať do arendy, aby aj chudobnejšie vrstvy obecnstva maly z hôr osov, nielen boháci, ktorí dosiaľ vyárendovali všetky hory.

Veľmi na srdci leží ministromi polno-hospodárska výučba. Chce reformovať roľnícke školy. Ponevác sa ľud nerád z knih učí, a nerád prijíma rady od pánov v kabátoch, lež radšej od seberovných, chce uviesť do života roľnícke vzorné hospodárstva. Tu by susední roľníci mnoho dobrého videli a zkusili, a viденé aj nasledovali. Aj mládež chce priučať polno-hospodárskym vedám.

Postará sa aj o lacný kredit pre hospodárov.

Zákon o sluchoch a poľných robotníkoch bude tiež reformovaný. Záležitosť táto má byť tak zriadená, žeby robotníci cítili, že štát není bezdušný stroj, lež že sa stará o nehody a osud aj chudobného človeka.

Dochovávanie statku chce tiež pozdvihnúť asice dochovávaním statku u Iudu. Tým cieľom sú potrebné dobré plemenáky, o ktoré sa vláda postará a obce zaopatrí nimi.

Program tento všetky stránky prijaly s pochvalou. V pojednávaní rozpočtu ministerstva orby bude sa po Veľkej noci pokračovať.

Pre obvinenie z rituálnej vraždy.

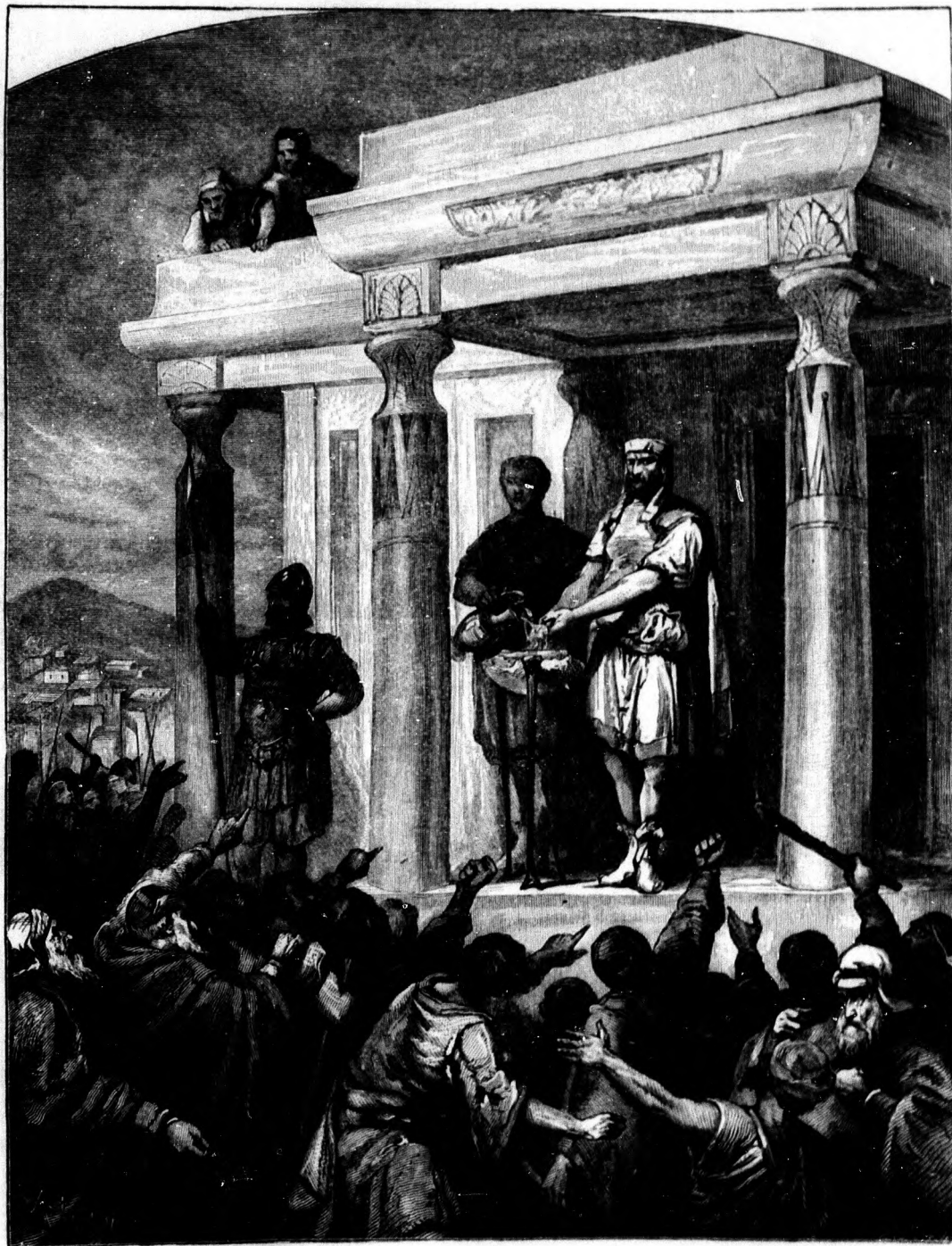
V hontianskej obci Malých Šarluhách (Garam-Kis-Salló) lanského roku sa bolo stalo, že asi 5—6ročná dcéruška tamojšieho obyvateľa Balázsa zmizla a keď o pár dní našli dievčatko, ktoré sa menovalo Julka, zavraždené pri jednom potoku, hneď sa po dedine roznieslo, že dievčatko zarezali židia k rituálnym cieľom. Vyšetrovanie sa zaviedlo naskutku a objavilo sa len toľko, že dievčatko stalo sa obetou dákeho zkaženého zlosyna. Lahkoverní obyvatelia obce počuškávali si, že dievča zabil tamojší árendator regálu Ignác Adler, lebo že v deň zmiznutia bolo vraj dievča u neho pre pálenku a že tam bolo vtedy mnoho židov shromaždeno u Adlera. Túto udalosť použil želizký kaplán Ján Fuss aby vyliat zlosť na židov a napísal do katolíckych novín «Magyar Állam» článok o tejto vražde, vysloviac v ňom to svoje presvedenie, že vrahom dievčata je nie nikto iný ako Ignác Adler, a že vražda bola spáchaná k rituálnym cieľom. Ignác Adler keď tento článok prečítal v novinách, zaviedol proti kaplánovi tlačovú pravotu pre utrbanie na eti, ale pojednávanie pravoty sa nedožil. Starého Adlera, ktorého behom dlhých rokov ctili si v obci jako poriadného a statočného človeka, natoľko sa dotklo obvinenie v novinách, že jeho myseľ začala chradnúť a keď ho jako pomäteného dovezli do Budapešti aby ho dali vykurovať, tu sa v jeden deň obesil. Jeho deti: Alexander a Gizella od pravoty neodstúpili a koncom minulého týždňa bola pojednávaná pred budapeštianskou porotou. Obžalovaného kaplána bránil advokát a kraj. vyslanec Josef H o r t o v á n y i, redaktor katolíckeho časopisu «Magyar Állam», ktorý sám v svojej obrannej reči sa osvedčil, že neverí, žeby židia upotrebovali našu krv ku svojim rituálnym cieľom a neverí to ani o novovekých ani o orthodoxných židoch. «Asice od dlhých storočí vidíme — hovoril sám obranca obžalovaného kňaza — že zpomedi židov veľmi početní, medzi nimi i rabíni prestupujú na kresťanskú vieru a držím za nemožné, že jeden alebo druhý prekrstený rabín alebo žid nebol by židovstvu vyhodil na oči používanie kresťanskej krve k židovským rituálnym cieľom. Udaly sa jednotlivé nevysvetliteľné prípady, o ktorých sme zpočiatku nevedeli či sú šíalenstvom alebo pôverčivosťou. Hľadali sa príčiny, ale sa nikdy nenašli v náboženstve židov». Po takejto reči, v ktorej teda sám obranca sa vyslovil že neverí to, z čoho kaplán obviňoval Adlera, odsúdil súd kaplána Fussa, berúc do ohľadu jeho j e d n o s t r a n n é v y c h o v a n i e, na dva týždne do väzenia, na 50 zlatých peňažnej pokuty a na zaokrytie všetkých trov. Veríme, že si pán kaplán budúce lepšie rozmyslí, keď vezme pero do ruky, aby napísal také niečo, čo mu ani jeho obranca neuverí že je pravda. — Teraz už len to chybuje jeho spoluveřiacim, aby «Kreštan» zaviedol sbierku pre Fussa, tak jako to urobil, keď Lepsényiho zavreli. Najdu sa ešte sproti Iudia, ktorí by dali ťažko usporené groše na osladenie «múk» uväznenému človeku pre to, že iným ľuďom ubližoval na eti.

...*Ukrižuj ho!*...

Prežili sme veľký týdeň utrpení Spasiteľa nášho. V Getzemanskej zahrade byvšie zradený Judášom, chytý bol náhončiami, a vedený bol pred súd.

Lud žiadal smrť Jeho. Spravedlivý Pilát ale nenašiel viny na ňom. Nechcel sa ale postaviť proti všeobec-

nej žiadosti a aby vyhol vzbure, ktorá by bola mohla i jeho zmiest, vydal Ježiša ludu. Prv avšak, než by bol povolil k ukrižovaniu Krista, umyl si Pilát ruky, chcúc tým na vedomo dať, že nevinnú krv neberie na seba.

A týmto bol zpečadený osud Krista. Luza obstala ho a tie najohavnejšie potupnosti vystrájala s ním. Spasiteľ náš spokojne trpel všetko, dobre vediac, že všetky tieto utrpenia musí prestáť, aby vykúpil ľudstvo z večného bludu. A dokázalo sa čo bolo pred vekami o ňom prorokované, že totižto side na zem, tu bude vyučovať, za učenie bude trápený a konečne

ukrižovaný. — Ale splnilo sa aj to, že vstane z mrtvych na tretí deň a tým dokáže božstvo svoje a božský pôvod učenia svojho.

A božský pôvod učenia Kristovho dokazuje sa každodenne. Učenie jeho sa rozšírilo vzdor krutým prenasledovaniám po celom svete, a šíri sa ešte aj teraz, až konečne bude jeden ovčieec a jeden pastier.

Pravdomlivosť «Krešťana».

Časopis «Krešťan» preukázal nám v 12-tom čísle tú milú službu, že bez toho, aby bol vedel aj len to, ako sa náš časopis bude menovať, začal proti nám šturmovat celou silou, jako keby nie jeden dom, nie jedna obec, lež celá krajina bola v plameni. A horkáze jeho brindza, nehorí obec, nehorí krajina, ale horí len redakcia «Krešťana».

Staručičká stará pravda je, že kto sa hnevá, ten nemá pravdu. Nuž a my sme veru dosiaľ nevideli príkrejšieho hnevu, väčšej zlosti, než jakú prejavuje «Krešťan» nad chýrom, že sa našli statoční, obetaví kresťanskí vlastenci, ktorí nahliadli, že šafáreniu «Krešťana» musí byť koniec spravený.

Nemyslite si milí čitatelia, že šafáreniu «Krešťana» spraví sa koniec nejakým násilným spôsobom; ani najmien! My milujeme slobodu, a poprajeme jej aj «Krešťanovi». Žiadnymi násilnými prostriedkami nebudeme ho hatiť v tom, aby svoje spoľahlivé pravdy (?) rozširoval. Šafáreniu jeho spraví sa tým koniec, že sa et. čitateľstvo poučí o politických a spoločenských veciach a záležitostiach v našom časopise so stanoviska opravdu kresťanského a skutočne vlastneckého. A keď sa my tak pekne chováme proti «Krešťanovi», právom môžeme očakávať aj očakávame, ženám aj «Krešťan» popraje tej slobody, aby sme s našim časopisom smeli zaklepať na dvere slovenského obecnstva.

Jestli sa ale nemýlime, «Krešťan» nemieni s nami tak kresťansky zacházať. Odhliadnuc od toho, že čitateľov svojich už napred zaviedol, že časopis tento bude vydávať židovská firma «Haas-Deutsch», prosí ich, aby časopis náš spálili.

Nuž milý pán Krešťan! kto má čisté svedomie, ten sa tolme neľaká, jako ste se vy zľakli. Prečo ste sa nás tak veľmi zľakol, prv než ste nás poznal. Ešte ste len počul, že volakde ťuchlo a už od strachu nevíete kam. Prečo prosíte čitateľov svojich, aby časopis náš nečítali, aby ho nečítaný nazad zaslali, alebo spálili? Všetko toto len preto robíte, lebo veľmi dobre víete, že vám odbila hodina, ponevač slovenské obecnstvo bude osvietené, dozvie se z našo časopisu o pravom behu vecí.

Keby «Krešťan» opravdu kresťanský smýšľal, a bol by cheel v kresťanskom duchu upozorniť svojich čitateľov na náš časopis, bol by to spravil nasledovne:

Jako čujeme, najbližšie začne vychádzať nový slovenský časopis, asiie v liberálnom duchu. Ct čitateľov svojich upozorňujeme na toto s tým poznamenaním, že aby porovnávali obsah toho nového časopisu s našim časopisom a aby pritom zostali, čo uznajú za lepšie. My s našej strany nechceme nátlak robiť a ani nikoho prekážať v tom, aby čítal časopisy aj protivného tábora.

Toto by bolo zodpovedalo kresťanskému duchu, s ktorým sa tak vždy «Krešťan» chvasta.

Nuž ale nestalo sa tak, není každý kresťanom, hoc aj to meno nosí

A na koniec opravíme o nás sdelené chýry. Náš časopis ačkolvek sa nemenuje v odcom ľudu kresťanského, zato ale bude nim. Za druhé ale časopis tento nezaložila firma «Haas-Deutsch»; založili ho kresťanskí ľudomilovia a udrží ho kresťanský ľud.

Aj z tohoto vidno, jak rád má pravdu «Krešťan» a aj z tohoto možno súdiť, že aj ostatné jeho chýry a zprávy a poučovania sú práve tak predpojaté, jaké sú zprávy vzťahujúce sa na náš časopis.

DOPISY.

Z Trenčína, 29. marca.

Otený Pán Redaktor!

My, chvála Pánu Bohu, len z chýry víeme volačo o tej ľudovej strane. U nás sa ľud vác satrá o každodenné živobytie, jako by sa mal miešať do politického trenia. Začalo sa bolo síce aj tu, vyvesili boli aj u nás v niektorých dedinkách zástavy ľudovej strany, ale náš ľud je opatrnejší a rozumnejší, než aby hned bárs komu veril. Tak sa stalo, že ľudová strana u samého ľudu si nevedela väčšinu získať.

Jako počúvame, majú založiť v Trenčíne cukrovú fabriku. To sa má preto stať, lebo moravské fabriky s roka na rok menej platia za repu, a naši roľníci, ktorí už sadeniu a dorábaniu repy privykli, vždy menej a menej chosňu maju. Minulé dni bolo prvé zasadnutie zakladateľov tej cukrovej fabriky, takmer všetci veľkostatkári sa na ňom súčasťnili a hned podpísané bolo 3000 akcií penazitých a vyše 2000 repových. Věul rozposlali ohlas na menších gazdov, lebo cieľ fabriky je, aby aj týmto bolo pomozené. Jako moravskí fabrikanti o tomto chýr dostali, hned sa dovalilo sem plno Moravcov, a všelijakými slubami cheejú si dorabanie repy tu zaistiť. Naši gazdovci budú takí múdri, že im nepojdu na lep. Načo by sme podporovali Moravcov, keď nám čistý chosěň može vo vačku zostať. My musíme sa snažiť, aby sme si sami priemysel stvorili. Bližšia je košela jako kabát.

Minulý utorok utopili sa v Klobošicách tri ženy. Išli na voze na Váh šaty prať. Rieka bola rozvodnená, a prúd bol tak silný že voz schopil a košiš aj so ženami do vody padli. Košiš vyplával, ale tie tri sa utopily. Jedna bola sa nedávno vydala, tie druhé dve boli už staršie osoby, a zanechali päť sirôt. Na druhý deň našli mrtvoly, aj kone utopené. Pri pohrabe každé oko plakalo. Boh im daj ľahké spočinutie. *Trenčan.*

Z Horného Liptova.

Veľactený pán Redaktor!

S radosťou dočítali sme sa v Slovenských Novinách, že začnete vydávať novinky, ktoré sa budú volať Opravdivý Krešťan a v ktorých chcete poučovať nás o pravdivom stave, jako sa veci majú v našej krajine. Verte mi pán Redaktor, že takéto novinky sú mne a mojim priateľom vítané, lebo budeme vedieť o všetkom čo sa v krajine robí a budeme to vedieť lepšie uvážiť ako doteraz, keď sme všelijakými ľuďmi boli len jednostranne poučovaní.

Vy tam v Pešti víete dobre, že vychodí časopis vydávaný katolíckymi kaplánmi, ktorý sa vydáva za noviny ľudovej strany. Ja, ačpráve som katolíkom, musím

uznať, že tie noviny luterán alebo kalvín čítať nemôže a ani nebude, lebo časté potupovanie jeho viery ho od toho odstraší. Mňa, ako katolíka, dosť ráz to prekvapilo, keď tie noviny, vydávajúce sa za časopis ľudovej strany, vyhlasovali Luthera, reformátora, za bludára a jeho nasledovateľov za nasledovateľov bludárstva. A toto hanenie viery mnohých mojich susedov rozohnilo, že takýmto spôsobom rozsievajú tie noviny nesvornosť medzi susedmi.

Myslím teda, že hlavne tieto rozbroje medzi spoluobyvateľmi po obciach pohly vás k tomu, aby ste vydávali také novinky, v ktorých by sa hlásala svornosť a rovnoprávnosť medzi občanmi tejto našej vlasti; lebo, uznať musím, že je toho veľká potreba, aspoň u nás, v Hornej Liptovskej, kde, pravda len menej vzdelaní ľudia natoľko sú podpaľovaní istými jednotlivými osobami, že teraz začínajú robiť rozdiel dľa toho, kto je luterán a kto katolík. Nuž a nesvárov pre vieru nech nás Pánboh nebeský chráni.

A robí sa to všetko pre tie cirkevno-politické zákony. Nám katolíkom tu hovoria, že tie potupujú naše náboženstvo katolícke, ja som to ale doposiaľ v ničom nespozoroval, že by tie zákony ťupily našu vieru. Aspoň vláda priviedla do poriadku práva manželov. Veď aj teraz chodia sa v našej obci tak dať sobášť kňazovi ako predtým, veď im to nik nebráni, ba ich k tomu napomína matrikár; pri celej svatbe je tolko, že mladozenci sa najprv dajú zákonne sosesbať pred matrikárom. A toto je nie novota na svete, lebo veď je to tak zavedené aj v Taliansku a tak aj v Ríme, v meste, kde od časov sv. Petra má svoju stálu residenciu rímsky pápež. Nuž a tam je pokoj preto. Ja teda myslím, že keď v takej krajine, ktorá je možno povedať celá katolícka a býva tam aj pápež a niet tam rozbroja, prečo by sme sa my mali tu vadiť pre také zákony, ktoré len poriadok chcú.

Verím teda, že nás katolíkov, ktorí sme najväčšími vystavení rozličným vysvetľovaniam tých nových zákonov, budete dokonale poučovať o ich neškodnosti, pričom nech vám Pán Boh pomáha, lebo veru dnes v Hornom Liptove sa jednotliví ľahkoverní ľudia natoľko pobúrení, že čo chvíľa začnú uvažovať človeka dľa jeho viery a potom či patrí ku ľudovej strane alebo nie.

Naši predkovia prežili už veľké boje pre vieru a v tých časoch katolík videl svojho nepriateľa v evanjelikovi a utlačovali sa jeden druhého a pri tom sa kazili obaja. Toho nech nás Pán Boh chráni. To my nechceme. My chceme ďalej svorne spolu žiť. Len sa vynasna ujte tých slabších presvedčiť o neškodnosti nových zákonov a verím že nastane pokoj medzi nami, ktorý z osobných záujmov bol narušený, lebo veď viem, že tými zákonmi nie je nikto urazený vo svojej viere.

Pánboh vám teda pomáha v započatej práci a daj vám šťastia, aby ste všetkých nás uspokojili a aby svornosť, ktorá bola predtým medzi nami, opäť sa rozhostila v srdciach našich naproti našim blížnym, lebo veď to je najkrajšia výpoveď Písma svätého: Miluj blížného svojho jako seba samého! A táto výpoveď je teraz práve tými ľuďmi znevažovaná, ktorí by ju mali mať každý deň na jazyku.

Jestliže týchto pár riadkov dáte do toho nového časopisu vášho, nuž opravte chyby. Bude ma to povzbudovať ku ďalšiemu písaniu.*)

Pavol Svorka.

*) Ráčte len písať, vaše riadky nám budú vždy vítané. Ďakujeme za povzbudenie, ktoré nám zasielate z rodného kraja.

Žilina, 28. marca.

Velactená Redakcia!

Nedávno pán kaplán z Dlhopolia popísal do všetkých novín, uhorských aj slovenských, tak zvanej ľudovej strany, že ho jeden tamejší krémár napadol a hrdľoval preto, lebo proti pitiu páleného kázal. Tu v Žiline bolo rozchýreno, že dlhopolský kapláno následkom toho ubitia ťažko onezdravel, ba že aj zomrel. Dnes som sa stretol s jedným mojím priateľom, ktorý tunajšie uhorské novinky čítal, a tam stálo, že pána kaplána nezbil krémár, ale že on dostal výprask od jedného mladého gazdu, ktorý nemohol preniesť, že sa pán kaplán s jeho švárnou ženičkou vládnejšie a prívetivejšie rozprával, ako s druhými.

Nuž takáto galiba sa aj s druhým stane, kto po svojom chodníku nechodí; preto pán kaplán nemusel hneď do novinek písať, a zvláštne nemal písať čo není pravda. Ani človek nemyslí, čo všetkého do tých ľudových novín načarbú. Veď toho ani polovica není tak, jako to vytlačené stojí. Aj o tých našich voľbách výbornických čo všetko popísali. Keď sa kto pýtal tých Kysučanov, že prečo sú tak rozpajedení, že tie ženičky prečo taký lom robia, veru čudnú odpoveď dostal. Jakýsi blázon im natrúbil, že všetci Kysučania musia prestúpiť na židovskú vieru, a že rabín bude ich farárom. A v Kysuciach sa nad týmto sprostým chýrom veľmi zarmútili, preto chceli silou mocou pána kaplána Cviňčeka do stolického výboru vyvoliť, aby on toto prekrstenie prekazil. Lepšie by bolo bývalo, keby boli Kysučania toho blázna, čo im takéto sprostosti kázal, chytili, do sklennej škryne vložili, a na výstavu do Budapeštu poslali. Aspoň by sa bola mala celá krajina na čom smiať.

Úfám, že jak tá ľudová strana ešte dlhší čas potrvá, budem môcť cteným čitateľom týchto novín viac ráz sdelením takejto komedie poslúžiť. Pán Boh s nami a zlé preč.

Horúdk

Z Liptova 30. marca.

Naši apoštolovia pravdy už po predku búria ľud aby toho Vodcu kresťanského ľudu, keď im ho pošlú, spálili.*)

«Fiat lux» nech pravda na svetlo výjde, tak nás dosiaľ učili, a teraz nás učia, aby sme si toto hetlo mi zaopatřili. Nuž dobre, budeme toho Vodcu i pri svetle čítavať. I ja to držím čo slávny K. Ghyeczy, ktorý odpovedal keď sa ho sused pýtal, že prečo tak nenávidíš svojho farára? — «Lebo si etím a milujem moje náboženstvo.»

Pán Boh s nami a zlé peč!

Brček.

*) Ako vidíte, došiel k nám váš vitaný dopis, ačpráve máme iné meno, čo ale to isté znamená. Red.

CHÝRNIK.

Prítomné číslo rozposielame na ukážku aj tým, ktorí sa dosiaľ ešte nepredplatili. Prosíme všetkých tých ľudomilov, ktorým leží na srdci blaho ľudu a pokoj krajiny, aby časopis náš láskave ráčili rozširovať. — Pekná myšlienka, ktorú zastávame, zaslúži skutočne podpory.

Šťastlivé sviatky prajeme všetkým čitateľom našim.

Jeho Veličenstvo kráľ navštívil po tieto dni svoju dcéru Mariu Valeriu i s jej manželom arcikniežatom Francom Salvatorom vo Velsi.

Knieža-primas v Budapešti. Ostrihomský knieža-primas prišiel do hlavného mesta, aby odbavoval služby Božie v kostole sv. Mateja cez veľkonočné sviatky. V zelený štvrtok odbavoval služby Božie, po ktorom nasledovalo obvyklé umývanie nôh. Dvanásť chudobným starcom, ktorých obdareval novými hábami, umyl nohy za obvyklej ceremonie.

Šľachetný skutok jedného biskupa. Vacovský biskup Konštantín Schuster daroval mestu Vacovu 100.000 zlatých, aby z tých peňazí postavilo nemocnicu a dom pre úbohých ľudí. Nemocnica a dom pre chudobu budú spolu a budú tam opatrovať ľudí bez rozdielu náboženstva, lebo si to tak žiadal sám biskup. Mestská rada vacovská sa za tento pekný dar poďakovala biskupovi a rozhodla na svojom zasadnutí odložiť 2000 zlatých na úroky, z ktorej summy svojeho času postaví sochu šľachetného arcipastiera na hlavnom rinku vo Vacove.

Novšia základina kaločského arcibiskupa Juraja Csaszku. Po tieto dni bola na poklone u kaločského arcibiskupa Juraja Csaszku deputacia z Tvrdošína pod vedením oravského fõispána Juraja Szmrecsányiho, ktorej členovia boli Arpád Kubinyi cis. a kráľ. komorník a kraj. vyslanec, Michal Kubinyi škõldozorca, Peter Wiecha a Arpád Balogh farári, a rýchtár Štefan Molitoris, a prosili ho, aby i naďalej zaujímal sa o dievčenský vychovávaci ústav a školu ním založenú v Tvrdošíne. Arcibiskup veľmi srdečne prijal deputáciu a prisľúbil, že sa postará o udržiavanie ústavu. Onedlho složí takú základinu pre školu, z ktorej budú sa môcť hojne zakrývať výdavky na ňu. Po audiencii pozval arcibiskup deputantov k obedu.

Zhorela dedina. V abauj tornanskej obci Bööd vypukol oheň, ktorému padol za obeť kostol, škola a 45 domov s pobočnými staviskami. — V gemerskej obci Nádabula zúril dňa 25. minul. mesiaca večer o 10. hodine veľký požiar, ktorému padlo za obeť šesťnásť domov s mnohými pobočnými staviskami. V jednom horiacom dome ostalo jedno triročné dievča s matkou a od dymu boly už omdleté, keď Ludvik Wagner, panský lesník z Betléru, s vystavením vlastného života nebezpečie skočil do horiaceho domu a matku i dcéru oslobodil.

Falšované koruny. Najnovšie sú opäť v obehu falšované koruny jako v hlavnom meste, tak i na vidieku. Falšované koruny sú uliate z kovu zvaného Britannia. Sú liate na podobu rakúskych a je na nich rok 1893. Lahko ich možno poznať, lebo ich farba je nápadne sivá, a nápis z najviacerých chybuje, kresba je sošuchaná a sú o poznanie hrubšie než pravé. Ako hlavnomestské tak i vidiecke vrchnosti stopujú falšovateľov, ktorí sa dfa dosavadného pátrania zdržujú dakde okolo Trnavy.

Odsuzený kňaz. Z Ružomberku oznamujú, že Karol Mõzer, dekan a farár v Lieskovej po uvedení do života cirkevno politických zákonov sosošasil Ondreja Orlika a Tereziu Nemeček prv. než by mladoženici boly uzavreli manželstvo pred vrchnosťou, dobre vediac, že mu to zakazuje zákon. Pre takéto urazenie kráľom sankcionovaného zákona ružomerský súd vzal neposlušného kňaza pod obžalobu Matrikár Eduard Lehoczky, ktorý bol vypočutý jako svedok, povedal, že mladý pár nechcel pre to sosošasiť, lebo že prišli k nemu mladoženici vo veľmi špinavých hábách, čo sa protiví mini-

sterskému nariadeniu. (Pravdepodobne mladoženikov nahovorili k tomu takí ľudia, ktorí radi poburujú ľud proti zákonom.) Súd na toto odsúdil Mõzera na 100 zlatých pokuty alebo na 10 dní do väzenia. Proti tomuto výroku appelloval štátny fiškus, aby bol zostrený trest a obžalovaný cieľom obľahčenia. — Hľa jaké následky máva to, keď si dakto zákon necíť.

Jako sa vodi vysťahovalcom v Amerike. Práve teraz prichodia zprávy z viac strán Horného Uhorska, obzvlášť ale zo Spiša a Šariša, že sa tamojší obyvatelia opäť vysťahujú do Ameriky mysliac si, že tam pečené holuby padajú do huby. Nesvedomiti agenti podvádzajú ľudí, aby cestovali, lebo agenti majú z toho osoh a za takéto navádzanie ľudí ku cestovaniu sú aj dobre platení od paroplavebných spoločností. Jako sa potom vysťahovalcom povedie v Amerike, o to sa agenti veľmi málo starajú, ba vôbec nie. Na dôkaz tohoto uvádzame zpravu rakúsko-uhorského konsula v brasilskom meste Rio-de-Janeiro, v ktorej opisuje ten strašný a polufovania hodný stav, v jakom došla ta jedna tlupa vysťahovalcov z Uhorska a Rakúska. Títo nešťastníci navedení nesvedomitými a podvodnými agentami počas cestovania na lodi prestáli najväčšie muky pre zlé umiestnenie, nečistotu, nedostatok stravy a ohromnú horúčosť, tak že smrť, obzvlášť medzi deťmi brala početné obete. Ale i po dôjdení do Ameriky mnohí hladom zmorení vysťahovalci ochoreli na rozličné nemoce, ktorým zvykli tam podliehať cudzinci. Následkom tohto asi polovica vysťahovalcov zomre prv nežby došli svojho cieľa a tí, ktorí po mnohých útrapách cesty aj ta dôjdu, zmorení na tele a duchu hľadia v útrety neistej budúcnosti.

K OBVESELENIU.

Napálený užerník.

Na okno jedného povestného užerníka klope jeden mladík okolo polnoci. Užerník otvorí okno, vystrčí hlavu a rozzlobený zvolá:

— Kto to klope na moje okno?

— Ja.

— Čo chcete?

— Koľko je hodín?

— A pre to ste sa opovážili mňa zobudiť?

— Jakoby nie, keď sú u vás moje hodinky založené.

Čistotná gazdiná

A.: Jako som počul, vaša pani dá veľmi veľa na čistotu?

B.: No v tom ohľade jû sotva ktorá prevýši. Nedávno, keď bolo práve mnoho blata po daždi, vlámal sa k nám v noci zlodej a tu prvá jej otázka k nemu bola, či si prv vonku — otreľ čizmy!

V hostinci.

Host: Podivajte sa, pane hostinský, jak je dnes to pivo kalné!

Hostinský: Kalné? Čo vám napadá! To je len tá flaša taká špinavá!

ODKAZY REDAKCIE.

P. J. N. v Ostr.: Za povzbudanie dakujeme. Teší nás, že sa zaujímate za časopis slobomyselný, ktorý bude presvedčovať čitateľov svojich o všetkých zlých následkoch poburovania zo strany klerikálov.

P. Ondrej Z—k v. M. S.: Predplatelia Slov. Novín dostanú tieto novinky jako prílohu toho časopisu za doplatok 1 zl. ročne; kdežto takí, ktorí sú nie predplatiteľmi toho časopisu, môžu si tieto novinky predplatiť osobyte za 2 zlaté na celý rok.

P. Jozef O. v. Pr.: Nebojte sa vyznať vaše slobodné myšlienky ohľadom roznecovania nepravosti jednohlivých ľudí. Kto vám bude robiť pre to prekážky, že nesdielate náhľady ľudovej strany, udajte jeho meno a my ho dáme do novin.